

УДК 37.015:78(430)

І. О. Сташевська, ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

К. В. Полянська, Національна музична академія імені П. І. Чайковського

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

Сташевська І. О., Полянська К. В.

Сучасні інновації в галузі позашкільної музичної освіти (зарубіжний досвід)

Стаття присвячена розгляду інноваційних форм музичної освіти дітей в позашкільних навчальних закладах сучасної Німеччини. Розкрито ключові ідеї й особливості реалізації концепції раннього музичного виховання дітей дошкільного віку „Музичний садок”. Охарактеризовано зміст музичних занять з дітьми 1,5 – 4-х років спільно з їх батьками, що складається з різноманітних ігор з елементами співу, музично-ритмічного руху, слухання народної та класичної музики, акустичних експериментів із шумовими феноменами й голосом, ігор-імітацій, співу елементарних дитячих пісень, легких танців, спостереження дітей за грою дорослих на музичних інструментах, їх власних елементарних спроб знайомства з орф-інструментами тощо. Розкрито специфіку підготовки дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку до правильного вибору інструменту для подальшого навчання в музичній школі на основі навчально-виховної програми „Інструментальна карусель”.

Ключові слова: інноваційні концепції музичної освіти, музичні школи Німеччини, музичне виховання дітей дошкільного віку, музично-інструментальна підготовка, „Музичний садок”, „Інструментальна карусель”.

Сташевська І. О., Полянская К. В.

Современные инновации в сфере внешкольного музыкального образования (зарубежный опыт)

Статья посвящена рассмотрению инновационных форм музыкального образования детей во внешкольных учебных заведениях современной Германии. Раскрыты ключевые идеи и особенности реализации концепции раннего музыкального воспитания детей дошкольного возраста „Музыкальный сад”. Охарактеризовано содержание музыкальных занятий с детьми 1,5 – 4-х лет совместно с их родителями, включающее разнообразные игры с элементами пения, музыкально-ритмического движения, слушание народной и классической музыки, акустические эксперименты с шумовыми феноменами и голосом,

игры-имитации, пение элементарных детских песен, музицирование на орф-инструментах и др. Раскрыта специфика подготовки детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста к правильному выбору инструмента для дальнейшего обучения в музыкальной школе на основе учебно-воспитательной программы „Инструментальная карусель”.

Ключевые слова: инновационные концепции музыкального образования, музыкальные школы Германии, музыкальное воспитание детей дошкольного возраста, музыкально-инструментальная подготовка, „Музыкальный сад”, „Инструментальная карусель”.

Предметом гострої полеміки в середовищі державних діячів, політиків, педагогів, науковців України є сьогодні проблема інтеграції вітчизняної системи освіти в мультикультурний простір Європейського союзу. Адже процес євроінтеграції як один з пріоритетних напрямів державної політики в галузі освіти, потребує від суспільства координації вітчизняного педагогічного досвіду із прогресивним досвідом країн Європейського союзу в цій галузі.

Огляд наукової літератури свідчить, що компаративні педагогічні дослідження в Україні присвячуються різноманітним проблемам, серед яких: філософія освіти та виховання (Л. Ваховський, І. Радіонова), навчання і виховання учнів загальноосвітніх закладів (О. Алексеєва, О. Кашуба, Т. Харченко), професійна підготовка (Н. Абашкіна, Т. Вакуленко, І. Ковчина, Н. Козак), сімейне виховання (О. Демченко, Г. Фінчук) й ін. В останні роки увагу дослідників привертають і проблеми мистецької освіти в зарубіжних країнах (А. Вільчковська, С. Волков, Л. Зязюн, І. Сташевська, І. Шкебелей).

Однак все ще недостатньо висвітленими у вітчизняному науковому просторі залишаються особливості навчання учнів мистецьких шкіл в зарубіжних країнах. Прагнення ознайомити вітчизняних педагогів з інноваційними концепціями музичної освіти дітей у позашкільних навчальних закладах сучасної Німеччини обумовило вибір теми цієї роботи.

Сучасний розвиток системи позашкільної музичної освіти дітей і молоді в Німеччині, основними навчально-виховними інституціями якої є музичні школи, характеризується інтенсивним пошуком нових орієнтирів діяльності

цих закладів, що зумовлено бурхливими політичними, соціокультурними й економічними змінами в німецькому суспільстві на межі ХХ – ХХІ століть.

Основними функціями німецьких музичних шкіл сьогодні, як і в минулому столітті, залишаються музична просвіта й виявлення музичних талантів. Водночас помітною є тенденція до поглиблення й поширення основних сфер музично-педагогічної роботи. До змісту занять включаються твори рок-, поп- та джазової музики різних культур світу. Широко використовуються комп'ютерні технології. Крім інструментальної та вокальної підготовки пропонується ряд спеціальних курсів, наприклад: „Курси слухання музики та поглибленого її розуміння”, „Розслаблення засобами музики”, різноманітні пропозиції в галузі „Музика й рух”. Еволюціонують форми й методи музичного навчання і виховання: вводяться різні типи проектної та модельної роботи, посилюється специфічна вікова та цільова диференціація музичної підготовки (з'являються групи „Мати й дитина”, сімейні, пенсіонерів, іноземних громадян різних національностей тощо), змінюються концептуальні підходи до структури індивідуальних та групових занять, розширюються можливості ансамблевого музикування, проведення інтегрованих полімістецьких концертних заходів та екскурсій [1, с. 36 – 37].

У зв'язку з обмеженими рамками однієї статті більш детально розглянемо лише відносно „молоді” моделі початкової музичної підготовки дітей в Німеччині, а саме: „Музичний садок” та „Інструментальна карусель”.

Однією з важливих функцій музичних шкіл Німеччини є реалізація концепції раннього музичного виховання дітей дошкільного віку. Музичні школи надають можливість навіть немовлятам спільно з їх батьками відвідувати спеціальні заняття, що спрямовані на введення малюків у світ музики в ігровій захоплюючій формі засобами різних видів музичної діяльності. Одна із найбільш поширених моделей у зазначеній галузі в Німеччині має назву „Музичний садок”. Ключовою ідеєю цієї моделі є визнання перших років життя людини як найважливіших для її подальшого загального й, зокрема, музичного розвитку та необхідності, у зв'язку з цим,

створення умов для активного музикування дитини в родині спільно з батьками практично з часу її народження [2].

У 2003 році нова модель була впроваджена в практику за двома програмами: „Музичний садок для немовлят” (для дітей від 0 до 18 місяців) та „Музичний садок – спільне музикування” (перша фаза занять розрахована на дітей 1,5 – 3 років, а друга – на дітей 3 – 4 років).

Звичайно, немовлята ще не в змозі брати активну участь у музикуванні, але важливим, за словами авторки музично-педагогічної концепції „Музичний садок” Лорни Лютц Гейге, є той факт, що батьки після занять „приносять музику додому”: вони вчаться співати малюкам, грати їм на елементарних музичних інструментах, танцювати разом із дітьми тощо, адже діти вже в перші місяці після народження можуть сприймати, хоча і недиференційовано, музичну мову: ритм, звуковисотність, фразування, емоції й почуття батьків у момент співу чи танцю [3, с. 8]. Таким чином, батьки, наряду зі своїми дітьми, виступають центральними суб’єктами в процесі проведення музичних занять.

Кожне заняття з немовлятами триває 30 хвилин. На початку зустрічі створюється відповідна атмосфера – дорослі разом з дітьми сідають на підлогу й діти сприймають звуки, музику, рухи різного типу. Малята можуть лежати на руках чи сидіти на колінах у батьків, більш дорослі вихованці за своїм бажанням роблять спроби пересуватися по підлозі. В основу уроку покладено різноманітні види музичної активності батьків. На початковому етапі центральним засобом музичного розвитку дитини є слухання інструментальної музики й співу, музично-ритмічний рух (ритмічне поглажування, поплескування, „їзда” на колінах, танцювальні рухи батьків з дітьми на руках). Реакція немовлят на музичні акції проявляється у спонтанному русі, звукових вираженнях, різноманітних проявах міміки.

Тривалість занять з дітьми 1,5 – 3 років збільшується до 45 хвилин. Зміст уроку складається з різноманітних ігор з елементами співу, музично-ритмічного руху, слухання народної та класичної музики, акустичних експериментів із шумовими феноменами й голосом, ігор – імітацій, співу елементарних дитячих

пісень, легких танців, спостереження дітей за грою дорослих на музичних інструментах, їх власних елементарних спроб знайомства з орф-інструментами (барабанчиками, бубонцями, металофонами й ін.), ролевих ігор, гімнастичних вправ для розвитку дрібної й крупної моторики, реакції й координації руху малят, пальцевих музичних ігор тощо. Основними засобами музичного виховання дітей на цьому етапі виступають спостереження й наслідування.

На заключній фазі музичного виховання на основі концепції „Музичний садок”, що проводиться з дітьми 3 – 4 років, урок триває приблизно 45 – 60 хвилин. Основні змістовні складові уроків з попередньої фази занять залишаються, але ускладнюються й доповнюються елементами мовної декламації, музичного театру, інструментальної, вокальної й танцювальної імпровізації, сольмізації, малювання й ін. Поширюються й засоби музичного навчання: наряду із застосуванням наглядно-ілюстративного методу, що був переважаючим на більш ранніх стадіях, посилюється використання словесного й проблемно-пошукового методів. Збільшується роль самостійної діяльності й судження дітей.

Кількість учасників кожної групи „Музичного садка” на всіх етапах виховання складається з 10 – 13 пар (в парі: дорослий та одна дитина). З метою збереження уваги й активності дітей види музичної діяльності змінюються в залежності від віку: в групі немовлят – кожні 2 – 3 хвилини, в групі дітей 1,5 – 3 років – кожні 4 – 5 хвилин, діти останньої вікової категорії (3 – 4 роки) вже легко витримують 6 – 8 хвилин без зміни типу активності при умові збереження її ігрової форми. Обов’язковою складовою занять є „Привітальна пісня”. В процесі колективного співу вітають всіх дітей, називаючи ім’я кожного. Наприкінці уроку співається „Прощальна пісня”.

Таким чином, в процесі активного спільного музикування дітей разом із батьками розвиваються емоційна сфера, музичні здібності, моторні й мовні функції дитини, соціальні компетенції, створюється база для збереження контакту й позитивної атмосфери в сім’ї.

Окрім курсів раннього музичного виховання у всіх музичних школах Німеччини організована підготовча фаза музично-інструментальної підготовки: інструментальні орієнтовні заняття для дітей дошкільного й молодшого шкільного віку як перехідний етап від початкової музичної освіти до спеціального навчання гри на інструменті. Однією з інноваційних моделей з цього напрямку є „Інструментальна карусель”, ініціатором впровадження якої до структури музичних шкіл наприкінці минулого сторіччя став німецький педагог-музикант Міхаель Даймлінг [4]. В деяких музичних школах застосовуються скорочення основної назви моделі: „Ікар” або „Ікарус”. Основна ідея концепції „Інструментальна карусель” полягає у визнанні вирішальної ролі наряду з обдарованістю дитини правильного вибору музичного інструменту для досягнення нею музично-виконавського успіху та наданні учням, у зв’язку з цим, можливості відкрити для себе виразні особливості різноманітних музичних інструментів, навчання на котрих пропонується в музичній школі [4].

Практична реалізація цієї ідеї в німецьких музичних школах здійснюється таким чином: група дітей (не більше 4-х осіб) по черзі відвідує різні інструментальні класи у різних педагогів. Фаза знайомства з елементарними основами гри на кожному з інструментів триває 3 – 6 тижнів в залежності від інструменту та індивідуальних особливостей розвитку дітей. Весь цикл триває півроку або цілий навчальний рік в залежності від структури музичної школи та віку учнів. Черговість зміни інструментів здійснюється не за власним вибором учнів чи їх батьків, а встановлюється за розпорядженням керівництва школи. Кожній дитині надається інструмент для занять в класі, котрий також дозволяється брати до дому для виконання домашніх завдань [5, с. 18].

Структура уроку складається з невеликих тематичних блоків, що включають різноманітні змістовні компоненти навчання: знайомство з історією виникнення, особливостями конструкції інструментів, експериментальне освоєння їх звукових характеристик та прийомів звукодобування; знайомство з елементарною музичною грамотою; музикування за графічною нотацією;

мовну декламацію; музичну імітацію звуків навколишнього світу; елементарну інструментальну, вокальну й танцювальну імпровізацію звукових історій; ансамблеве музикування; диригування; символічне зображення параметрів звуків та прийомів інструментального виконавства в формі руху, графічного знаку, конкретного чи абстрактного малюнка; асоціативні ігри із звуком та кольором; гімнастичні вправи для розвитку музично-сенсорних здібностей, свободи, координації і пластики рухів, дрібної й крупної моторики, диференційованого м'язового почуття тощо. У зв'язку із специфікою віку дітей всі елементи уроку обов'язково проводяться в ігровій формі [5, с. 20 – 21].

Проведення занять в груповій формі із стабільним складом групи дозволяє згладити не завжди приємні для початківців зміни педагогів та навчальних приміщень. Окрім того, групова форма роботи на підготовчому етапі музично-інструментального навчання створює фундамент для подальшої участі дітей у різних музичних колективах школи: хорах, ансамблях, оркестрах тощо. Деякі музичні школи організують додаткові заняття для колективного музикування дітей на різних музичних інструментах із різних навчальних груп курсу (рекомендована загальна кількість осіб – не більше дванадцяти). Учасниками ансамблю можуть виступати не тільки учні та педагоги, а й батьки учнів [5, с. 19, 21].

Безпосереднє включення батьків у навчальний процес є важливою особливістю „Інструментальної каруселі”: вони мають можливість освоювати елементарні навички гри на інструментах разом із дітьми, що підвищує інтенсивність музичного переживання, мотивацію дітей до навчання та сприяє налагодженню контакту й позитивного мікроклімату в сім'ї. По закінченні курсу діти разом із батьками вирішують на якому з інструментів зупинити свій вибір [6, с. 99].

Часто у дітей дошкільного й молодшого шкільного віку виникнення бажання навчатися грати на якому-небудь інструменті пов'язане із симпатією до особистості педагога, тому високі вимоги в процесі проведення проекту ставляться до педагогічних кадрів. Критерієм педагогічної майстерності

виступають як специфічно професійні знання, вміння та навички, так і особистісні якості. Всі педагоги, які беруть участь у проекті „Інструментальна карусель”, зобов’язані на основі спостережень та оцінки індивідуальних психофізіологічних особливостей розвитку своїх вихованців консультувати батьків з приводу можливостей їх подальшого музично-інструментального навчання. Основними критеріями оцінки схильностей дитини до навчання на якому-небудь інструменті виступають здібності моторики, координації, реакції, музичні й творчі здібності, мотивація у спілкуванні з музикою, сила волі, комунікативні навички, особисті й фізіологічні переваги дитини стосовно кожного з інструментів тощо [5, с. 18 – 19].

Таким чином, головною метою „Інструментальної каруселі” є не освоєння в короткий час фундаментальних основ гри на декількох інструментах, а накопичення початківцями музичного досвіду та якомога вірний і бажаний вибір інструменту для подальшого успішного навчання [5, с. 18]. Музика є засобом, що може одночасно впливати на почуття, емоції, тіло й розум людини. Тому завдання занять за програмою „Інструментальної каруселі” не обмежуються суто музичним розвитком дітей, а спрямовуються також і на їх психофізичний, інтелектуальний, творчий, соціальний розвиток. Окрім цього, за висловленнями німецьких педагогів, впровадження в практику музичних шкіл „Інструментальної каруселі” сприяє інтенсифікації й кооперації роботи педагогічних кадрів, уможлиблює звернути увагу на інструменти, що не користуються особливим попитом [5, с. 19 – 20].

Результати опитувань педагогів, учнів і батьків в Німеччині свідчать про актуальність та доцільність включення „Інструментальної каруселі” до структури музичних шкіл [5; 7]. В останні роки помітною стає тенденція розширення меж проекту у віковому аспекті: здійснюються спроби використання цієї моделі в процесі музичного навчання дітей середнього й старшого шкільного віку, а також дорослих. Основною метою підготовчої фази інструментального навчання цих категорій залишається орієнтування у виборі

музичного інструменту, але зміст, форми й методи роботи змінюються в залежності від віку учнів й інших особистісних факторів [5, с. 23].

Отже, незважаючи на різні акценти розглянутих моделей, їх практична реалізація надає широкі можливості надбання дитиною елементарного музичного досвіду. Окрім музичного розвитку активне музикування дітей з раннього віку сприяє розвитку їх емоційної сфери, моторики, інтелекту, комунікативних здібностей, мотивації до навчання й ін. Важливим вважається й той факт, що викладацький состав складається виключно з кваліфікованих кадрів: в групах за програмою „Музичний садок” мають право викладати тільки особи з вищою освітою за фахом „Елементарна музична педагогіка”; викладачами інструменту можуть стати тільки випускники вищих навчальних закладів за фахом „Інструментальна освіта” або „Музична педагогіка”.

На наш погляд, впровадження подібних курсів у вітчизняну музично-педагогічну практику сприяло б не тільки інтенсифікації розвитку початкової ланки музичної освіти, а й підвищенню загального рівня культури підростаючого покоління в нашій державі. Перспективу подальшого дослідження проблеми ми бачимо у вивченні прогресивних концепцій музичної освіти різних категорій населення в зарубіжних країнах та їх експериментальній апробації у вітчизняному музично-педагогічному просторі.

Література

1. **Musik bewegt.** Positionspapiere zur Musikalischen Bildung / [hrsg. von Deutscher Musikrat]. – Berlin : Renk, 2005. – 44 s.

2. **Heyge L., Müller E.** Musikgarten für Babys / L. Heyge, E. Müller. – Mainz : Schott, 2003. – 40 s.

3. **Heyge L.** Lebendiges Musizieren ist die Welt des Kindes / L. Heyge // Klein & groß. – 2004. – № 12. – S. 7 – 9.

4. **Deimling M.** Wie finde ich das Instrument, das zu mir paßt? // Neue Musikzeitung. – № 5. – 1999. – S. 19 – 20.

5. Böttger M. Instrumentenkarussell. – Keine Qual der Wahl / M. Böttger, J. Wetzel // *Üben & Musizieren*. – 2000. – № 6. – S. 17 – 24.

6. Grundstufe an Musikschulen : [Arbeitshilfen] / [hrsg. von Verband Deutscher Musikschulen]. – Bonn : VdM, 1999. – 246 s.

Stashevskaja I. O., Polianskaja K. V.

Modern Innovations in the Sphere of Out-of-school Music Education (Foreign Practices)

The article concerns the study of innovation forms of music education of children in out-of-school educational establishments of modern Germany. The key ideas and particularities of the realization of the conceptual foundation of early music education of pre-school children “Muzychnyi sadok” [Music Kindergarten] are revealed. The content of music lessons for children of 1.5 – 4 years old and their parents which consist of the elements of singing, musical and rhythmical movements, listening folk and classic music, acoustic experiments on the noise effects and voice, game-imitations, singing songs for children, simple dances, observation by children on adults’ playing musical instruments, their own attempts to play Orff instruments, etc. The characteristic features of preparing of 5 – 10 year-old children for the right choice of a musical instrument for the further study in music school according to the educational and training program “Instrumentalna karusel” [Instrumental Merry-go-round] are outlined.

Key words: innovation conceptual foundation of music education, music schools of Germany, music education of pre-school children, musical training program “Music Kindergarten”, “Instrumentalna karusel”.

Відомості про авторів

Сташевська Інна Олегівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії, історії музики та інструментальної підготовки ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Полянська Катерина Валеріївна – кандидат філософських наук, доцент Національної музичної академії імені П. І. Чайковського.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2013 р.

Прийнято до друку 27.12.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Курило В. С.

UDC 37.015:78(430)

I. O. Stashevskaya, SE "Luhansk Taras Shevchenko National University"

K. V. Polyanskaya, Tchaikovsky National Music Academy

MODERN INNOVATIONS IN EXTRACURRICULAR MUSIC EDUCATION (FOREIGN EXPERIENCE)

Stashevskaya I. O., Polyanskaya K. V.

Modern Innovations in Extracurricular Music Education (Foreign Experience)

The article concerns the study of innovation forms of music education of children in out-of-school educational establishments of modern Germany. The key ideas and particularities of the realization of the conceptual foundation of early music education of pre-school children "Muzychnyi sadok" [Music Kindergarten] are revealed. The content of music lessons for children of 1.5 – 4 years old and their parents which consist of the elements of singing, musical and rhythmical movements, listening folk and classic music, acoustic experiments on the noise effects and voice, game-imitations, singing songs for children, simple dances, observation by children on adults' playing musical instruments, their own attempts to play Orff instruments, etc. The characteristic features of preparing of 5 – 10 year-old children for the right choice of a musical instrument for the further study in music school according to the educational and training program "Instrumentalna karusel" [Instrumental Merry-go-round] are outlined.

Key words: innovation conceptual foundation of music education, music schools of Germany, music education of pre-school children, musical training program "Music Kindergarten", "Instrumentalna karusel".

Nowadays the subject of acute polemics in the sphere of the statesmen, politics, educators, Ukrainian scientists is a problem of integration of our educational system into the multicultural space of the European Union. Euro integration process is one of priority trends of government policy in the educational sphere and demands from society coordination of our educational experience with the progressive experience of EU countries in this sphere.

The review of the scientific literature indicates that in Ukraine educational comparative research is devoted to various problems. Among them are philosophy of education (L. Vakhovsky, I. Radionova), training and education of pupils of the secondary school (O. Aleksejeva, O. Kashuba, T. Kharchenko) professional training (N. Abashkina, T. Vakulenko, Y. Kovchina, N. Kozak), family education (O. Demchenko, G. Finchuk) etc. In recent years attention of scholars is drawn by the problem of Art education in foreign countries (A. Vilchkovska, S. Volkov, L. Zyazun, I. Stashevs'ka, I. Shkebeley).

The features of learning of students of the art school in foreign countries are not thoroughly researched in the national space. Ambition to familiarize our educators with innovative conceptions in musical education of children in extracurricular institutions of modern Germany explains the choice of the theme of this work.

Modern development in extra-curricular music education of children and youth in Germany where musical schools are basic training and educational institutions, is characterized by the intensive search of the reference work. This is due to the turbulent political, social, cultural and economic changes in German society in the XX – XXI centuries.

Both in the past and nowadays the main functions of German musical schools remain music education and the search of the gifted musicians. However, there is a noticeable trend towards intensification and sphere of major areas of the musical and educational work. The contents of the classes include rock, pop and jazz music of different world cultures. Computer technology is widely used. In addition to instrumental and vocal training a range of special courses is offered. “Courses of listening music and its deep understanding”, “Relaxation with the help of music”, various proposals in the branch of “Music and Movement” are among them. Forms and methods of musical education and training are changing. Different types of project and model work are introduced, specific and target differentiation of musical training is growing (there are groups of “Mother and child”, family, senior citizens, foreign citizens

of different nationalities and so on), conceptual ways to individual structure of group classes, the possibilities of ensemble music making, conduction of integrated poly-art concert events and tours are changed [1, p. 36 – 37].

We'll consider in details only relatively “youth” models of primary musical training in Germany that is “the music school” and “instrumental carousel” because of the limited scope of the article.

The most important function of musical school in Germany is the realization of the conception of the early musical education of preschool children. Musical schools give chance even to babies together with their parents to visit special classes. These classes are set to introduce kids the world of music in the exciting game form with different kinds of music activities to the kids. “The music kindergarten” is one of the most popular model of this branch in Germany. The core idea of this model is the recognition of the first years of life as the critical ones for person's further and general musical development. It's significant in this context to create conditions for active music making with parents practically since childbirth [2].

In 2003 the new model was implemented in practice according to two programs: “Musical kindergarten for infants” (for children 0 – 18 months) and “Musical kindergarten of joint performance” (the first phase of classes is designed for 1.5 – 3 year old children and second one – for 3 – 4 year old children).

Certainly, babies aren't able to participate actively in music making. According to Lorna Lutz Heyge the author of the musical and pedagogical concept of “musical kindergarten” the importance lies in the fact that parents after classes “bring music to home”: they learn signing for kids, playing the basic musical instruments for them, dancing with them etc. As children in the first months after their birth can perceive though without differentiation musical language: beat, sound-altitude, phrase, emotions and feelings of parents at the time of singing and dancing [3, p. 8]. Therefore parents together with their children are the first actors in the process of musical classes.

Each class with baby continues 30 minutes. At the beginning of the meeting special atmosphere is created, parents with children sit on the floor and children perceive sounds, music, different motions. Babies can be in the hands or on the legs of their parents, elder babies can move on the floor. Different types of music activity of the parents are the key idea of the lesson. On the first stage, the main means of musical development of a child is listening to instrumental music and singing, step by music (rhythmic stroke, patting, riding on the legs, and dance motion with children in the parents' arms). The babies' feedback on the music is revealed in the spontaneous move, sound expressions and different forms of facial expressions.

The time of the lessons with 1.5 – 3 year old children is increased to 45 min. The lessons consist of the various games with the elements of singing, musical and rhythmical motion, listening to folk and classical music, experiments in acoustic with noise phenomena and voice, games in the form of imitations, singing simple childish songs, simple dance. The children can see how their parents play simple musical instruments, the children's own simple attempts in playing drum, bells, glockenspiel and so on. Role-playing, gymnastics developing small and large motor skills, reaction and coordination of kids, finger music games etc. are important as well. The main means of musical education at this stage are observation and imitation.

At the final stage of musical education according to the conception of “musical kindergarten” the lesson lasts about 45 – 60 min. with children, from 3 – 4 years old. The main components from previous lessons stay the same. But they are complicated with the elements of speech declamation, musical theatre, instrumental, vocal and dance improvisation, solmization, painting and so on. The means of musical training are applied together with the use of visually-illustrative method (that was prevalent in earlier stages) the use of verbal and problem-search methods is increased. The role of the individual activity and children's' opinions becomes more significant.

The group of “musical kindergarten” consist of 10 – 13 pairs (in pair: adult and one child at all stages). Kinds of musical activity vary according to age, in order to

maintain attention and activity of children. In the babies' group it changes every 2 – 3 minutes, in the children's group from 1.5 – 3 years old – every 4 – 5 min., and in the last group (3 – 4 years old) easy can sit 6 – 8 min. without any changes of activity provided that the form of the other game. “Welcome song” is important part of classes. During the collective song all children are welcomed according to their names. And “farewell song” is performed at the end of the lesson.

So during collective music-making activity of children with their parents emotional sphere, music ability, motor and language skills of child, social competence are developed and create a base to keep contact and positive atmosphere in the family is created.

Except early courses of musical education in all German music school preparatory phase of instrumental musical training is organized: instrumental classes are oriented for children of preschool and primary school age as a transition stage from elementary music education to special learning of playing the music instrument. One of the innovation model in this sphere is “instrumental carousel”. Michael Deimling [4] was a German teacher who initiated its introduction for the structure of the music schools at the end of the century. Some music schools use abbreviations of the base model such as “Icar”, “Icarus”. The main idea of “instrumental carousel” conception consists of crucial role of both the gift of the child and correct choice of musical instrument for the best result to succeed in musical performance and provide the students with possibility and distinct features of different musical instruments, playing which is provided by music school [4].

The practical realization of this idea in German music schools takes place in such a way: the group of children (not more than 4 ones) turn by turn attend instrumental classes of different teachers. Dating phase with basic fundamental playing each instrument lasts 3 – 6 weeks and depends on the instrument and individual development of children. The all circle lasts half a year or the whole period of study and it depends on structure of the music school and the age of student. The period of changes instrument is

determined by the school chiefs. Each children gets an instrument at school for practice in the classroom and at home [5, p. 18].

The structure of the lessons consists of the small thematic sections. They include different meaningful learning components. They are the introduction with the history of their origin, peculiarities of tool construction, experimental exploration of their sound characteristics and techniques of sound-making, learning simple music charter; making music according to the graphical notation; language recitation; music simulation of sounds of the world; simple instrumental, vocal and dance improvisation of sound stories; making music ensemble; conducting; symbolic representation of sound option and technique of instrumental performance in motion; graphical sings; associative games with sound and color; gymnastics for music sensory abilities, freedom of coordination and plastics motion of small and large motor skills, differentiated muscle sense and so on. All the elements of classes are in the form of game on gaming form in connection with children's age [5, p. 20 – 21].

Classes in group form with stable group allow to make agreeable not always pleasant for beginners a changes of teachers and classrooms. Besides, group work at the preparatory stage of musical and instrumental study provides a foundation for the continued involvement of children in various school musical groups: choirs, ensembles, orchestras and more. Several music schools organize extra classes for collective music making children various musical instruments from different educational groups course (recommended total number of people is not more than twelve). Apart from students and teachers, parents of students as well can be ensemble members.

The main idea of “instrumental carousel” is the direct inclusion of parents in the educational process. They have the opportunity to learn the basic skills of playing the instrument with children, which increases the intensity of the musical experience, motivation of children to education and promotes networking and positive climate in the family. At the end of the course the children with their parents decide which instrument to choose [6, p. 99].

Often in preschool and primary school age, child wants to learn playing any instrument which is associated with his or her favourite teacher, that's why high demands in the process of the project are related to the teaching staff. The criteria of the pedagogical skills are specific professional knowledge, abilities and skills as well as personal qualities. All teachers who take part in the "instrumental carousel" must on the basis of observation and assessment of individual physiological characteristics of their students advise parents as for the possibilities of further musical and instrumental learning. The main criteria for assessment of the child's learning aptitudes on any instrument abilities are their motor skills, coordination, reaction, musical and creative abilities, motivation to communicate with music, willpower, communication skills, personal and physiological benefits for each child as for each of the instruments [5, p. 18 – 19].

Therefore, the main goal of "instrumental carousel" isn't mastering the basics in playing several instruments, but accumulation of music experience by beginner music as well as correct choice of proper instrument for further successful studies. Music is a medium that can simultaneously influence the feelings, emotions, body and mind of man. That's why the tasks of classes according to the program of the "instrumental carousel" are not limited to purely musical development of children, and also directed on their psycho-physical, intellectual, creative and social development. In addition, according to the quotations of German educators, implementation of "Instrumental carousel" in music schools practice promotes the intensification of cooperation and work of teaching staff, allows to draw attention to the instruments that are not in great demand [5, p. 19 – 20].

Results of surveys among teachers, students and parents in Germany demonstrate the relevance and appropriateness of the inclusion of "Instrumental carousel" to the structure of music schools [5; 7]. In recent years, trend in expanding the boundaries of the project in the terms of age has become noticeable. The attempts to use this model during the musical education of children of middle and high school age and adults are

made. The main purpose of the preparatory phase of instrumental teaching of these categories is the orientation in choosing a musical instrument. But the content, forms and methods of work vary depending on the age of the students and other personal factors.

Therefore, despite different accents of these models, their practical implementation provides opportunities of child's achievement of the elementary musical experience. In addition to the musical development, the active music-making of children from an early age helps to develop their emotional sphere, motor skills, intelligence, communication skills, motivation to learn, and so on. The importance lies in the fact that teaching staff consists exclusively of qualified personnel: in groups according to the program of the "Music kindergarten" only those who have high education in specialty "Primary music pedagogics" have the right to teach, the teachers of instruments can only become university graduates with a degree "Instrumental Education" or "Music pedagogics".

In our opinion, the introduction of such courses into the national music and teaching practice would help not only to intensify of the primary level of music education, but also raise the general level of culture of the younger generation in our country. We see the prospects for further study of the problem in learning advanced concepts of music education of different categories of people in foreign countries and their experimental testing in the domestic musical and pedagogical space.

References

1. **Musik** bewegt. Positionspapiere zur Musikalischen Bildung / [hrsg. von Deutscher Musikrat]. – Berlin : Renk, 2005. – 44 s.
2. **Heyge L., Müller E.** Musikgarten für Babys / L. Heyge, E. Müller. – Mainz : Schott, 2003. – 40 s.
3. **Heyge L.** Lebendiges Musizieren ist die Welt des Kindes / L. Heyge // Klein & groß. – 2004. – № 12. – S. 7 – 9.

4. **Deimling M.** Wie finde ich das Instrument, das zu mir paßt? // Neue Musikzeitung. – № 5. – 1999. – S. 19 – 20.

5. **Böttger M.** Instrumentenkarussell. – Keine Qual der Wahl / M. Böttger, J. Wetzel // Üben & Musizieren. – 2000. – № 6. – S. 17 – 24.

6. **Grundstufe** an Musikschulen : [Arbeitshilfen] / [hrsg. von Verband Deutscher Musikschulen]. – Bonn : VdM, 1999. – 246 s.

Сташевська І. О., Полянська К. В.

Сучасні інновації в галузі позашкільної музичної освіти (зарубіжний досвід)

Стаття присвячена розгляду інноваційних форм музичної освіти дітей в позашкільних навчальних закладах сучасної Німеччини. Розкрито ключові ідеї й особливості реалізації концепції раннього музичного виховання дітей дошкільного віку “Музичний садок”. Охарактеризовано зміст музичних занять з дітьми 1,5 – 4-х років спільно з їх батьками, що складається з різноманітних ігор з елементами співу, музично-ритмічного руху, слухання народної та класичної музики, акустичних експериментів із шумовими феноменами й голосом, ігор-імітацій, співу елементарних дитячих пісень, легких танців, спостереження дітей за грою дорослих на музичних інструментах, їх власних елементарних спроб знайомства з орф-інструментами тощо. Розкрито специфіку підготовки дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку до правильного вибору інструменту для подальшого навчання в музичній школі на основі навчально-виховної програми “Інструментальна карусель”.

Ключові слова: інноваційні концепції музичної освіти, музичні школи Німеччини, музичне виховання дітей дошкільного віку, музично-інструментальна підготовка, “Музичний садок”, “Інструментальна карусель”.

Сташевская И. О., Полянская К. В.

Современные инновации в сфере внешкольного музыкального образования (зарубежный опыт)

Статья посвящена рассмотрению инновационных форм музыкального образования детей во внешкольных учебных заведениях современной Германии. Раскрыты ключевые идеи и особенности реализации концепции раннего музыкального воспитания детей дошкольного возраста “Музыкальный сад”. Охарактеризовано содержание музыкальных занятий с детьми 1,5 – 4-х лет совместно с их родителями, включающее разнообразные игры с элементами пения, музыкально-ритмического движения, слушание народной и классической музыки, акустические эксперименты с шумовыми феноменами и голосом, игры-имитации, пение элементарных детских песен, музицирование на орф-

инструментах и др. Раскрыта специфика подготовки детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста к правильному выбору инструмента для дальнейшего обучения в музыкальной школе на основе учебно-воспитательной программы “Инструментальная карусель”.

Ключевые слова: инновационные концепции музыкального образования, музыкальные школы Германии, музыкальное воспитание детей дошкольного возраста, музыкально-инструментальная подготовка, “Музыкальный сад”, “Инструментальная карусель”.

Information about authors

Inna Olehivna Stashevska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Theory and History of Music and Musical Training Department of “Luhansk Taras Shevchenko National University”.

Kateryna Valeriyivna Polyanska – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of Tchaikovsky National Music Academy.

The article came to Editorial Board on 25.11.2013

Passed for printing on 27.12.2013

Peer review: Kurylo V. S., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor